

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
24/688 - JAA

Dato
22.02.2024

Dokument 8:81 S (2023-2024) - Representantforslag om å nedsette en æreskriminalitetskommisjon

Jeg viser til representantforslag 81 S om innsatsen mot vold, negativ sosial kontroll og æreskultur. Forslagsstillerne påpeker at det er behov for mer kompetanse i hjelpetjenestene, tilstrekkelige lovhjemler for å kunne straffeforfølge utøvere, og de etterlyser en gjennomgang av kunnskapsgrunnlaget i Norge og internasjonalt og igangsetting av mer forskning. I representantforslaget fremmes et konkret forslag om å nedsette en æreskriminalitetskommisjon.

Regjeringen prioriterer arbeidet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold høyt. Det handler om å ivareta enkeltindividers grunnleggende rettigheter til et liv i frihet og uten vold, å forhindre utenforskap og å sikre likeverdige offentlige tjenester til hele befolkningen. Negativ sosial kontroll og æresrelatert vold er vedvarende utfordringer som krever en bred og langsiktig innsats. Det handler om god integreringspolitikk, men også om forebygging og beskyttelse.

Mye arbeid pågår. Regjeringen følger opp 33 tiltak gjennom handlingsplanen *Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold*, som løper ut 2024. Å øke kunnskapen og kompetansen til ansatte i hjelpetjenestene er ett av innsatsområdene i planen. Som forslagsstillerne påpeker er det en økning i antall saker til tjenestene, og regjeringen styrker derfor flere av de særskilte hjelpetjenestene i 2024-budsjettet. Det gjelder det nasjonale, tverretatlige *Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold*, mangfoldsrådgiverne, og bo- og støttetilbudet for personer utsatt for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Det er noen av tiltakene mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold som inngår i *Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i*

nære relasjoner (2024-2028) – Trygghet for alle som ble lagt fram for Stortinget i desember 2023.

Regjeringen har allerede besluttet å legge fram en ny handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold for 2025-2028 for å styrke innsatsen ytterligere.

Regjeringen videreutvikler også kunnskapsgrunnlaget, som vil danne et fundament for utvikling av nye tiltak. Institutt for samfunnsforskning leverer i disse dager to rapporter laget på oppdrag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Den ene rapporten handler om hvordan oppfølgingen av barn og unge voksne utsatt for ufrivillige utenlandsopphold kan styrkes. Den andre handler om kvinner med kort eller ingen botid i Norge som blir holdt tilbake i utlandet.

Videre foretar et Lovutvalg om negativ sosial kontroll mv. en utredning av juridiske problemstillinger i saker som gjelder negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og psykisk vold. De vurderer om gjeldende regelverk gir et tilstrekkelig godt rettsvern for utsatte, eller om det er behov for endringer. Utvalget er særskilt bedt om å utrede om æresmotiv bør inntas som et straffeskjerpene moment i straffeloven, behovet for å styrke rettsvernet for barn og unge som er ufrivillig etterlatt i utlandet og behovet for begrepsavklaringer og klargjøring av lovgivningen når det gjelder negativ sosial kontroll. Lovutvalget skal levere sin rapport i april 2024.

Når det gjelder internasjonal forskning har Sverige under sitt formannskap i Nordisk ministerråd i 2024 igangsatt to store forskingsprosjekter med en nordisk profil om kjønnsbasert og æresrelatert vold. Delfunn skal presenteres under møtet i Ministerrådet for likestilling den 13. november 2024:

- En policy studie om æresrelatert vold i nordiske land (2024-2026) av *Nordisk information för kunskap om kön (NIKK)* og Universitetet i Gøteborg.
- Internasjonal kunnskapsgjennomgang om æresrelatert vold (2023-2026) av *Jämställdhetsmyndigheten* og Universitetet i Gøteborg.

Utgangspunktet for forslagsstillerne bak representantforslaget synes å være negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, deretter omtales sammenhengen til innvandring, gjengkriminalitet og religiøs ekstremisme, samt risikovurderinger knyttet til reiser, herunder barn som etterlates i utlandet mot sin vilje. Det vises til partnerdrapskommisjonen som modell, og at en ny kommisjon bør kunne ta opp saker der barnevernet har vært inne i bildet, men som ikke har ført til en straffereaksjon.

Jeg viser til at Partnerdrapsutvalget i sin utredning anbefalte at det opprettes en nasjonal permanent kommisjon som skal gjennomgå saker om partnerdrap. En permanent partnerdrapskommisjon vil kunne bidra til at framtidige tilfeller av partnerdrap forebygges og forhindres. Det er satt av 10 mill. kroner årlig til en permanent partnerdrapskommisjon. På oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet

har Statens sivilrettsforvaltning påbegynt arbeidet med å etablere en slik kommisjon. Departementet arbeider nå med et lovutkast som skal gi kommisjonen tilgang til informasjon. Partnerdrapskommisjonen skal starte sitt arbeid i 2024.

I Barne- og familiedepartementets budsjett for 2024 er det videre bevilget 10 mill. kroner til å starte arbeidet med å etablere en undersøkelseskommisjon for saker som gjelder vold, overgrep og grov omsorgssvikt mot barn og unge. Et overordnet mål vil være å sørge for læring og forbedring i tjenestene som kan bidra til å forebygge, avverge og avdekke vold, overgrep og grov omsorgssvikt mot barn og unge. Hovedformålet med en undersøkelseskommisjon vil være å undersøke/granske flere sektors arbeid sett i sammenheng. Erfaring har vist at det er høy risiko for at det oppstår systemsvikt når flere tjenester og sektorer er involvert i en sak.

Æresdimensjonen ved partnerdrap og i saker om vold, overgrep og grov omsorgssvikt mot barn og unge vil være en viktig del av det de to nye kommisjonene vil se på.

Det er derfor min vurdering er at det ikke er formålstjenlig med ytterligere en kommisjon som i noen grad vil kunne være overlappende til partnerdrapskommisjonen og undersøkelseskommisjonen som gjelder vold, overgrep og grov omsorgssvikt mot barn og unge. Etter min vurdering er dessuten de ulike problemområdene som er anført i representantforslaget av så vidt sprikende karakter, at det ikke fremstår som hensiktsmessig å knytte dem sammen i én kommisjon.

Det vil derimot være viktig å utvikle konkrete tiltak på grunnlag av den kunnskapen som vi har og som kommer i løpet av året. Regjeringen igangsetter nå arbeid med den nye handlingsplanen mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold for 2025-2028 i samarbeid med berørte departementer og underliggende etater. I arbeidet med planen vil vi innhente innspill om utfordringer og mulige tiltak fra en rekke aktører som frivillige organisasjoner, forskere, enkeltpersoner og relevante myndigheter.

Med hilsen

Emilie Mehl

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur